

De sociale rol van de Europese Unie: tussen naïviteit en doemdenken

Frank Vandenbroucke

Zomeruniversiteit sp.a-Antwerpen

10 september 2016

Europese integratie en sterke nationale welvaartsstaten: een tragisch dilemma?

- De *founding fathers* geloofden in...
 - convergentie door integratie
 - cohesie in de convergentie

Ohlin-rapport, 1956

Europese integratie en sterke nationale welvaartsstaten: een tragisch dilemma?

- De *founding fathers* geloofden in...
 - convergentie door integratie
 - cohesie in de convergentie
- Ohlin-rapport, 1956*
- Deze optimistische hypothese lijkt sinds het midden van de jaren 2000 niet meer te kloppen: groeiende ongelijkheid binnen en tussen lidstaten

Europese integratie en sterke nationale welvaartsstaten: een tragisch dilemma?

- De *founding fathers* geloofden in...
 - convergentie door integratie
 - cohesie in de convergentie
- Deze optimistische hypothese lijkt sinds het midden van de jaren 2000 niet meer te kloppen: groeiende ongelijkheid binnen en tussen lidstaten
- Oorzaken?
 - Een tragisch dilemma?

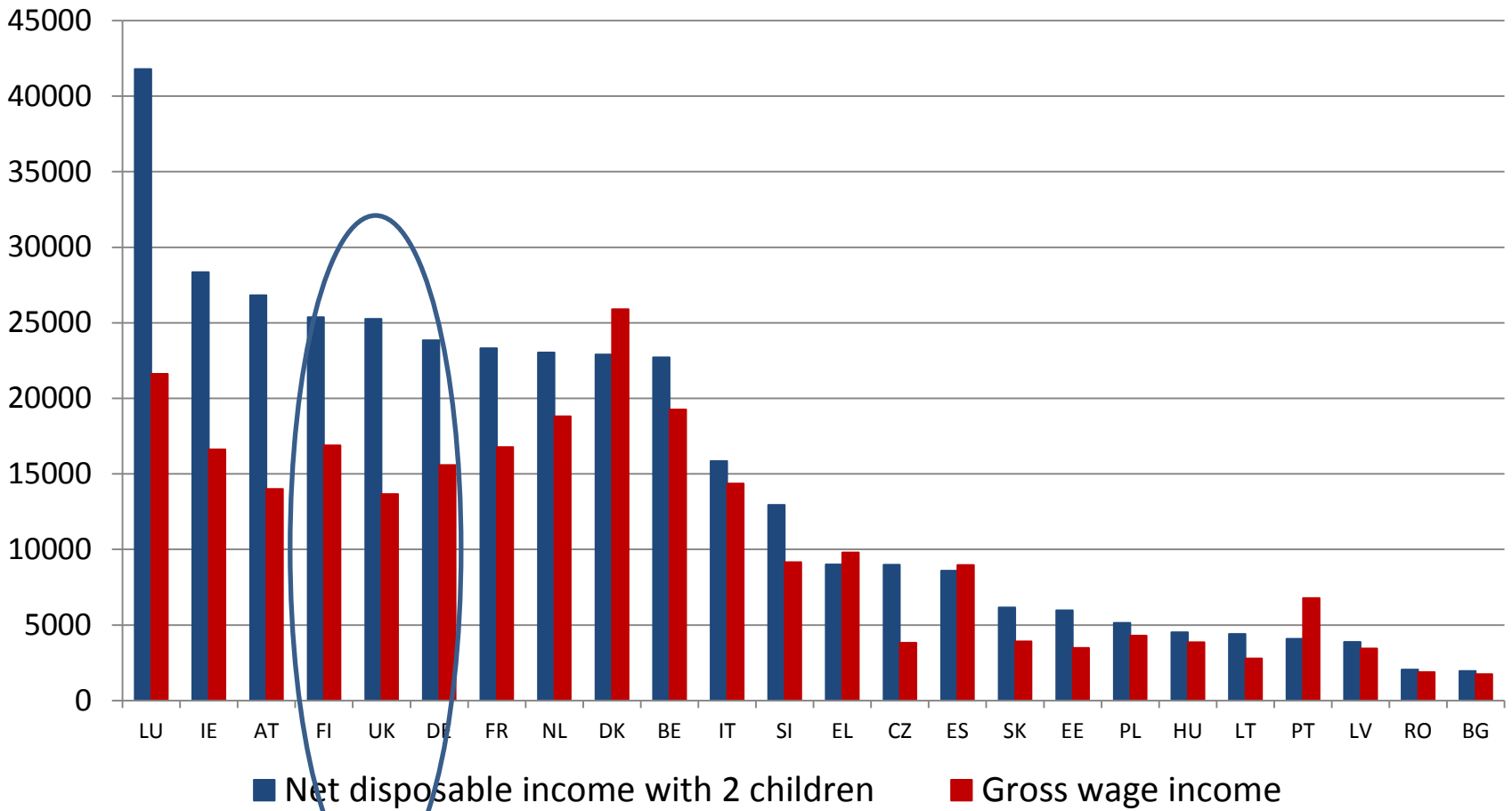
De Europese inkomensladder: een bewegende spreidstand

	Roemenië	Denemarken
Top quintiel 4	32%	133%
Top quintiel 3	30%	140%
Top quintiel 2	28%	145%
Top quintiel 1	23%	152%

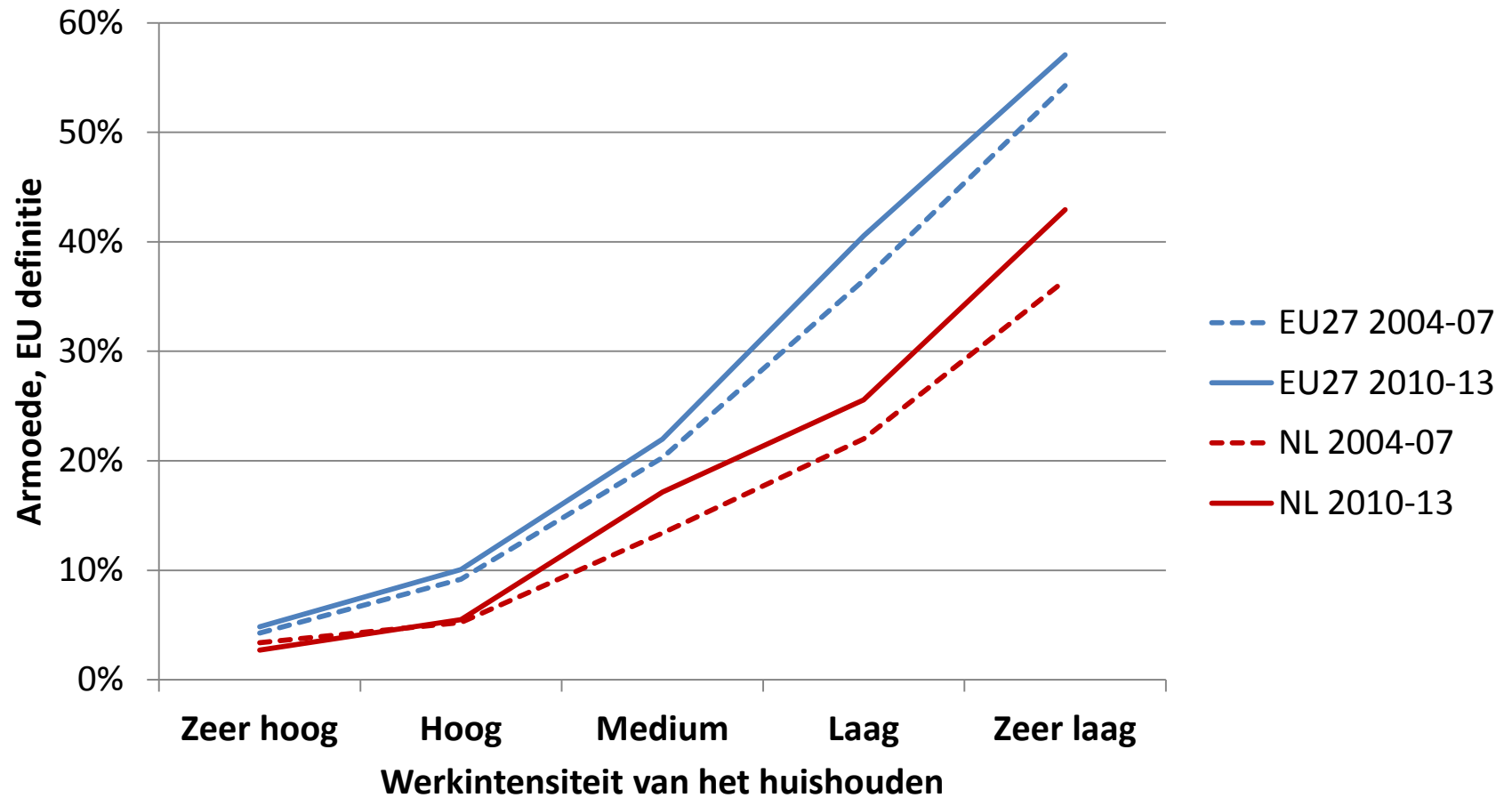
100% = gemiddelde van de 27 lidstaten

Wat overheden kunnen: netto-koopkracht van minimumloner met partner en twee kinderen

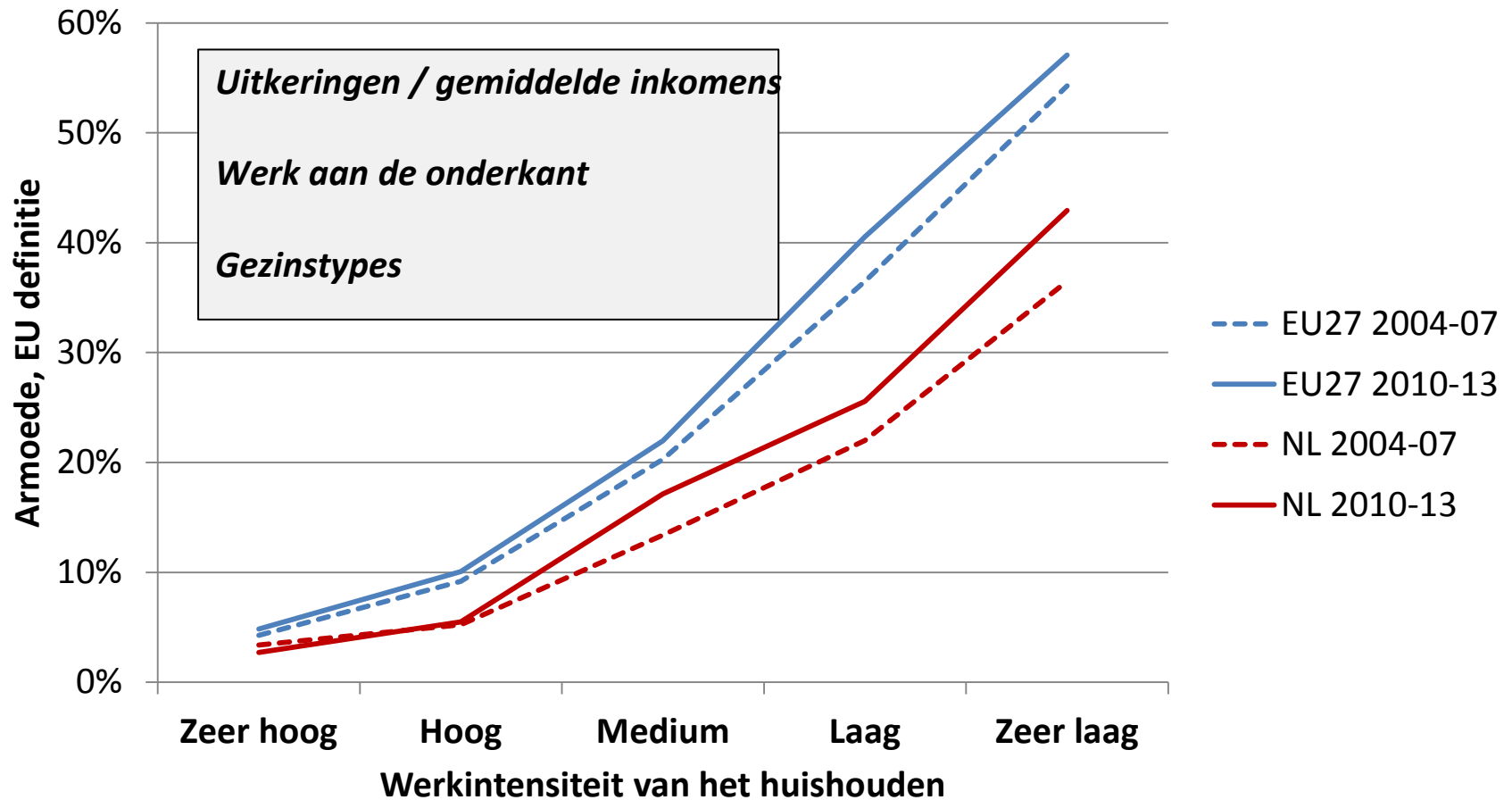

Bron: CSB/MIPI

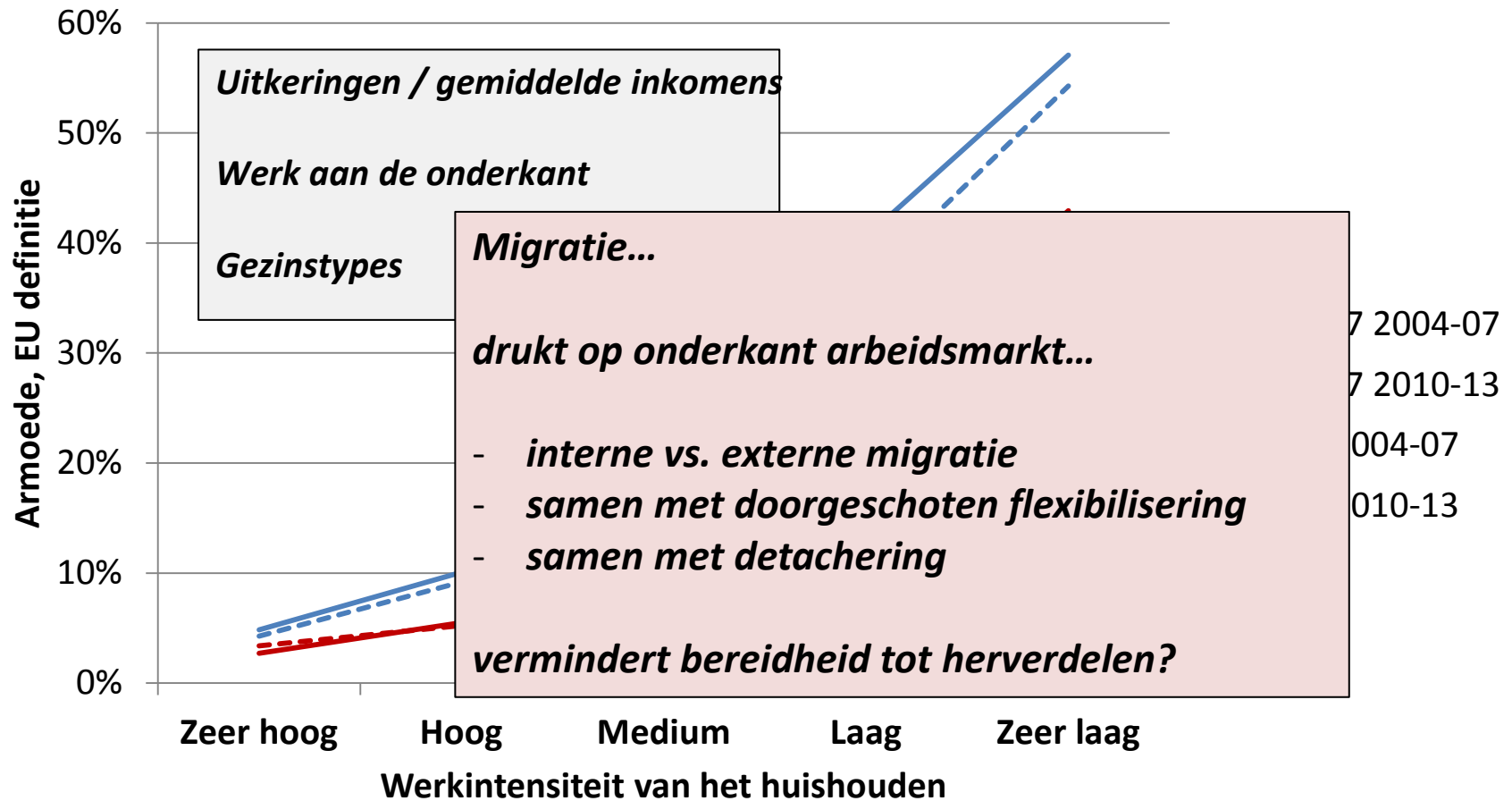
Armoederisico volgens werkintensiteit van het huishouden (bevolking < 60 jaar)

Armoederisico volgens werkintensiteit van het huishouden (bevolking < 60 jaar)

Armoederisico volgens werkintensiteit van het huishouden (bevolking < 60 jaar)

Europese integratie en sterke nationale welvaartsstaten: een tragisch dilemma?

- De *founding fathers* geloofden in...
 - convergentie door integratie
 - cohesie in de convergentie
- Deze optimistische hypothese lijkt sinds het midden van de jaren 2000 niet meer te kloppen: groeiende ongelijkheid binnen en tussen lidstaten
- Oorzaken?
 - Een tragisch dilemma?
 - Constructiefouten in de muntunie

EMU: een muntunie zonder schokdemper

- Werkloosheidsverzekering wordt in muntunies centraal georganiseerd of centraal ondersteund
- Paradox: VSA consolideren zwakke solidariteitsmechanismen in de staten met solidariteitsmechanismen op het federale niveau; EU lukt er niet in om sterke solidariteitsmechanismen in de staten te ondersteunen met solidariteit op het EU niveau
- Piste: nationale werkloosheidsverzekeringen in EMU *herverzekeren*
- Puzzel van:
 - Bindende afspraken \Leftrightarrow soevereiniteit
 - Wantrouwen \Leftrightarrow solidariteit
 - Fobie voor *moral hazard*, die ons verhindert om ze aan te pakken

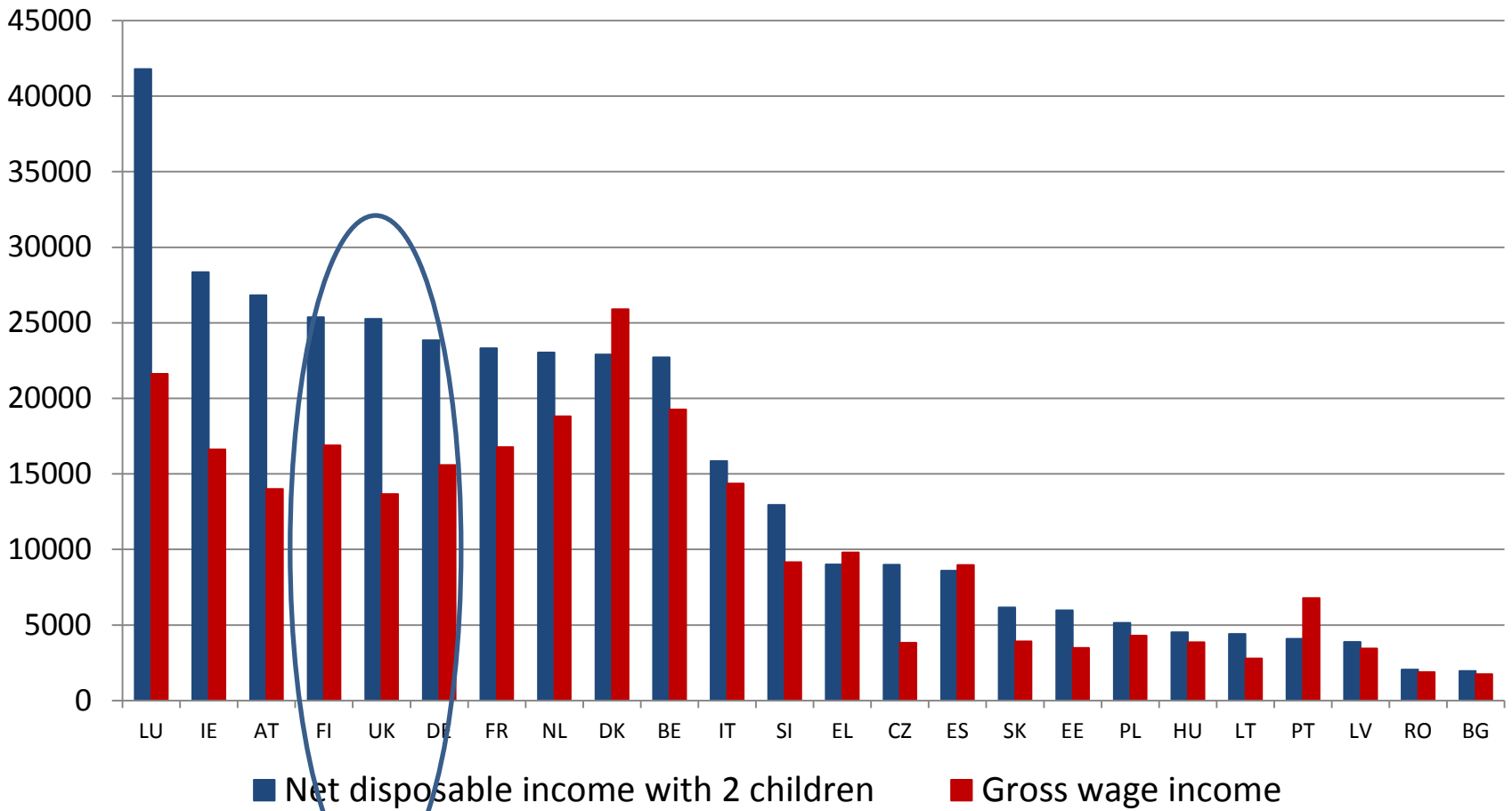
Perspectieven

- Een basisconsensus over het Europese sociale model is noodzakelijk
- Een Europese pijler van sociale rechten?

Perspectieven

- Een basisconsensus over het Europese sociale model is noodzakelijk
- Een Europese pijler van sociale rechten?
- Wederkerigheid en grensoverschrijdende mobiliteit:
 - non-discriminatie ↔ detachering
 - kan iedereen van twee walletjes eten?

Wat overheden kunnen: netto-koopkracht van minimumloner met partner en twee kinderen

Bron: CSB/MIPI

Perspectieven

- Een basisconsensus over het Europese sociale model is noodzakelijk
- Een Europese pijler van sociale rechten?
- Wederkerigheid en grensoverschrijdende mobiliteit:
 - non-discriminatie ↔ detachering
 - kan iedereen van twee walletjes eten?

Een Europese Sociale Unie

Een Europese Sociale Unie:

- ondersteunt nationale welvaartsstaten in sommige van hun sleutelfuncties (op systeemniveau, bv. stabilisatie, handhaving minimumlonen, belastingconcurrentie...)
- oriënteert de ontwikkeling van nationale welvaartsstaten met algemene sociale standaarden en doelstellingen, waarbij keuze van 'ways and means' bij lidstaten ligt;
- op basis van een operationele definitie van het Europese sociale model.

⇒ Solidariteit, binnen lidstaten, tussen lidstaten

⇒ Wederkerigheid als basis om beleidsvermogen te heroveren

www.frankvandenbroucke.uva.nl